

กฎหมายวิธีสบัญญัติ 3 : วิธีพิจารณาความอาญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ท.วินัย ตูวิเชียร

คำถาม

พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนายเอกฐานลักยอกซึ่งยอมความได้ ศาลชั้นต้นลงโทษ จำคุกและปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ นายเอกได้ชำระค่าปรับในวันพิพากษาคครบถ้วน และ ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์จนพ้น 1 เดือนนับแต่วันพิพากษาแล้ว อีก 3 วันต่อมา นายเอกสำนึกผิดและยอมขอขมา นายชายผู้เสียหาย นายชายจึงได้ไปถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันรุ่งขึ้นนายเอกมาขอคำแนะนำจากท่านว่าอยากได้เงินค่าปรับ 3,000 บาท คืนจากศาล

ให้ท่านแนะนำนายเอกว่า นายเอกจะไปยื่นคำร้องต่อศาลขอเงินค่าปรับคืนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวตอบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 บัญญัติว่า "สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไปตั้งต่อไปนี้

๑.ล๑

(2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย 7

๑.ล๑๑

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 บัญญัติว่า "ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระงับได้ หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้

๑.ล๑๑

จากบทกฎหมายดังกล่าว หมายความว่า กรณีคดีความผิดต่อส่วนตัว ถ้าผู้เสียหายมีความประสงค์จะถอนคำร้องทุกข์ จะถอนเมื่อใดก็ได้ ตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นคดีจนถึงชั้นศาลพิพากษาถึงที่สุด ผลของการถอนคำร้องทุกข์ยอมทำให้เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจดำเนินคดี สอบสวนหรือฟ้องร้องผู้ต้องหาได้อีก เนื่องจากสิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับ

ตามคำถาม ศาลชั้นต้นลงโทษนายเอกฐานลักยอกซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ ให้จำคุกและปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกรอการลงโทษไว้ นายเอกยอมชำระค่าปรับในวันพิพากษาคครบถ้วนแล้ว ความผิดในลักษณะนี้ ป.วิ.อ. มาตรา 126 วรรค 1 ให้สิทธิผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ ก่อนคดีถึงที่สุด ปรากฏว่าคดีนี้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ จนพ้นกำหนด 1 เดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว คดียอม

ถึงที่สุด การที่นายเอกถอนคำร้องทุกข์หลังจากคดีถึงที่สุดแล้ว จึงไม่มีผลเป็นการระงับคดีตาม มาตรา 39 (2) และไม่เป็นการลบล้างโทษปรับตามคำพิพากษา

ดังนั้น นายเอกยอมยื่นคำร้องขอคืนค่าปรับ 3,000 บาท จากศาลไม่ได้

วิเคราะห์

ข้อนี้ให้นักศึกษาตอบกรณีนายเอกซึ่งกระทำความผิดฐานยกยอกทรัพย์ ได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลขอเงินค่าปรับคืนจะได้หรือไม่ ซึ่งตามคำถามมีประเด็นที่จะต้องตอบคือประเด็นเรื่องที่ยื่นคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้หรือไม่ และผลจะเป็นอย่างไร

นักศึกษาส่วนมากตอบว่าขอคืนไม่ได้ ซึ่งถูกต้องตามตรงคำตอบ แต่หลักกฎหมายและเหตุผลที่ใช้ในการตอบไม่ถูกต้อง โดยตอบว่าคดีความผิดซึ่งยอมความได้ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องหรือการยอมความ ต้องกระทำก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา กรณีดังกล่าวนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือไม่เช่นนั้นก็นำมาตรา 35 วรรค 2 มาตอบเลยว่าการถอนฟ้องคดีความผิดซึ่งยอมความได้ต้องกระทำก่อนคดีถึงที่สุด ก็ไม่ถูกต้องอีกเช่นเดียวกัน เพราะในคำถามเป็นเรื่องของการถอนคำร้องทุกข์

นอกจากนั้นที่หลงตอบกันมามากก็คือขอคืนเงินค่าปรับไม่ได้เพราะศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้วตามมาตรา 39 (4) หรือคดีถึงที่สุดแล้ว เพราะไม่ได้อุทธรณ์ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ตามมาตรา 198 โดยเฉพาะการนำมาตรา 39 (4) มาตอบนั้นถือว่าไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เพราะมาตรานี้เป็นเรื่องฟ้องซ้ำ หมายความว่าครั้งแรกได้มีการฟ้องคดี และศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องไปแล้ว ต่อมาก็มาฟ้องจำเลยคนเดียวกัน การกระทำเป็นกรรมเดียวกัน ซึ่งศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้วอีก ถือว่าเป็นฟ้องซ้ำ ต้องห้ามนำมาฟ้องอีก การตอบในลักษณะนี้แสดงว่านักศึกษาไม่ได้เข้าใจหลักเกณฑ์เรื่องฟ้องซ้ำตามมาตรา 39 (4) เลย จึงนำมาตอบผิด ๆ หรือแม้แต่การนำมาตรา 198 มาตอบก็เป็น การตอบแบบง่าย ๆ ว่า เมื่อไม่มีการอุทธรณ์คดีถึงที่สุดขอคืนเงินค่าปรับไม่ได้ ซึ่งนักศึกษาไม่ได้พิจารณาประเด็นเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ หรือสิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับกันเลยว่าจะมีผลเป็นอย่างไร ดังนั้นถึงแม้ว่าจะตอบถูกก็ถูกเพียงตรงคำตอบเท่านั้น แต่เหตุผลที่ใช้ในการตอบประกอบกับหลักกฎหมาย นักศึกษาตอบไม่ถูกเกือบทั้งหมด

มีนักศึกษาไม่น้อยที่ตอบโดยใช้หลักการถอนฟ้องหรือยอมความ ไม่ได้ตอบเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ เรื่องนี้นักศึกษาเห็นคำถามแล้วคงเข้าใจผิด เห็นนายเอกสำนักผิดและยอมขอชอชมานายชายผู้เสียหาย ก็เลยเข้าใจว่าเป็นเรื่องการตกลงยอมความกัน แต่ความจริงหลักกฎหมายมาตรา 39 (2) บัญญัติถึงการร้องทุกข์ การถอนฟ้อง และการยอมความเอาไว้ทั้ง 3 กรณีแตกต่างกัน นักศึกษาจึงควรทำถามเข้าใจให้ถูกต้องด้วยแต่อย่างไรก็ตาม หลักกฎหมายมาตรา 39 (2) ซึ่งต้องนำมาใช้ปรับกับข้อเท็จจริงตามคำถามข้อนี้ แทบจะไม่มีนักศึกษายกมาตอบกันเลย หรือยกมาตอบก็มักจะเป็นเรื่องการถอนฟ้องหรือยอมความเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีบ้างเหมือนกันที่ตอบว่าขอเงินค่าปรับคืนได้ เพราะคดีเสร็จเด็ดขาดตามมาตรา 39 (4) ทำให้คดีอาญาระงับ จึงขอเงินค่าปรับคืนได้ หรือคดีอาญาระงับตามมาตรา 39 (4) ขอคืนไม่ได้ก็มีบ้างเหมือนกัน เหล่านี้ล้วนเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้องทั้งสิ้น

ในการตอบคำถามข้อนี้กฎหมายที่จะต้องนำมาใช้คือมาตรา 39 (2) และมาตรา 126 วรรคแรก ซึ่งมาตรานี้ก็อยู่ในคำอธิบายของมาตรา 39 (2) นั่นเอง นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นจำนวนมากไม่ได้นำมาตอบ จึงทำให้ไม่ได้คะแนนตัวบทกฎหมาย ส่วนในการวินิจฉัยนักศึกษาต้องพิจารณาถึงเรื่องที่น่ายอกย้อนคือเรื่องที่ว่านายเอกถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน โดยให้ดูมาตรา 126 วรรคแรก ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการถอนคำร้องทุกข์ไว้ว่าจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ อธิบายได้ว่าสามารถถอนได้ตั้งตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นคดี คือตั้งแต่พนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์ไว้แล้วเป็นต้นไป จนกระทั่งถึงขั้นที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด จะเห็นว่านายเอกไปถอนคำร้องทุกข์เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลพิพากษาแล้ว คดีย่อมถึงที่สุด การถอนคำร้องทุกข์ของนายเอกก็ย่อมทำได้ แต่ไม่มีผลและก็ต้องพิจารณาต่อไปตามมาตรา 39 (2) เกี่ยวกับเรื่องคดีอาญาระงับเมื่อมีการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัว ตามคำถามคดียกยกทรัพย์เป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อนำมาตรา 126 มาปรับรวมกันกับมาตรา 39 (2) แล้ว จะได้คำตอบว่า การถอนคำร้องทุกข์ของนายเอกนั้นไม่ได้ทำให้คดีอาญาระงับตามมาตรา 39 (2) จึงไม่มีผลกระทบต่อคำพิพากษาของศาลที่พิพากษาลงโทษจำคุก แต่โทษจำคุกให้รอและปรับเป็นเงิน 3,000 บาท แต่อย่างไรก็ดี จึงขอคืนเงินค่าปรับไม่ได้

การตอบคำถามข้อนี้ของนักศึกษามีข้อสังเกตดังต่อไปนี้ คือ

1. นักศึกษานำตัวบทกฎหมายมาปรับกับข้อเท็จจริงไม่ได้ หรือปรับได้แต่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงไม่ได้คะแนน คงได้คะแนนเล็กน้อยเฉพาะตรงคำตอบเท่านั้น
2. นักศึกษาควรศึกษาถึงมาตรา 39 (2) ประกอบกับมาตรา 126 วรรคแรก และมาตรา 35 วรรคสอง ให้เข้าใจถ่องแท้ถึงการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือการยอมความคดีความผิดต่อส่วนตัว เพราะมีข้อแตกต่างกันและต้องพิจารณาคำถามให้รอบคอบว่าถามเรื่องอะไร จะได้ไม่นำมาใช้สับสนปะปนกัน